HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

קיים בלבו קיים הפר בלבו אינו מופר. והיינו תומר בהקם מבהפר: **קיים אינו יכול להפר.** תל"ר נשמל לחכם על הקמתו: **הפר אינו יכול לקייס.** קתני מיהת שהשתיקה מקיימת וכו': **נשתלין על ההקס.** שהס קייס לה לנערה המאורסה כגיה ול בעלה והלך הסני ונשמל ול על נדרה של זו ותמ"ר הלך זה שקייס ונשמל על הקמתו: **ואין נשתלין על ההפר.** שם הפר לה תחד מהן והלך תגיהו ונשמל לחכם על חלקו אין זה שהלה לפי שאין נשתלין על נדר שאינו נדר כגון זה שמופר במקצת הוי נדר ואין נדר: **כשהוא אומר.** למעלה היתנו כי החריש לה (ב) הוי כשותק וכו': **כשופט ע"מ למיקט.** וכתיב בההוא דשוב אינו יכול להפר: **קראי יתירי כתיבי.** מדכתיב החרש יחריש כמה פעמים ס"מ (ג) כשותק ע"מ למיקט אינו מפר. ע"ג קראי כתיבי החרש יחריש וכי החריש לה הרי ג' מד כשותק ע"מ לקיים ומד ע"מ למיקט ומד בהקהס: **יודע אני שיש נדר.** שמעע בהשהה שנדרה ולא הפר לה ומתר מכן יודע אני שיש נדר שהשה נודרת תמורה כמה שנדרה: **אבל איני יודע שיש מפירין.** דתפשר בהקנה לכך לא הפרתי לה: **יפר.** דכיון דלא הוה ידע שיש מפירין מאי ס"ל למיעבד נעשה כמי שלא שמע: **אבל איני יודע שזה נדר.** משום ונריך לנטלו: **ר"מ אומר לא יפר.** לכיון דידע דנדרה ויש מפירין כשמיעה בעלמא דמי ואינהי ליה למפר מעיקרא: **וחכ"א יפר.** עכשיו דכיון דלא ידע מתחלה דהאי נדר נריך הפרה כמי שהמע עכשיו דמי ולא לכתחלה:

הדרן עלך נערה המאורסה

ואלו נדרים שהוא מפר דברים שיש בהן עינוי נפש. כלכתיב לענות נפשכם (במדבר ל):

ממר

[א] שהשתיקה מקיימת ואין שתיקה מבטלת. [ב] קיים בלבו קיים הפר בלבו אינו מופר. קיים אין יכול להפר. הפר אינו יכול לקייס. קתני מיהת שהשתיקה מקיימת וכו'. נשתלין על ההקס. שהס קייס לה לנערה המאורסה כגיה או בעלה והלך הסני ונשמל על נדרה של זו ותמ"ר הלך זה שקייס ונשמל על הקמתו: ואין נשתלין על ההפר. שם הפר לה תחד מהן והלך תגיהו ונשמל על חלקו אין זה שהלה לפי שאין נשתלין על נדר שאינו נדר כגון זה שמופר במקצת הוי נדר ואין נדר: כשהוא אומר. למעלה היתנו כי החריש לה (ג) הוי כשותק וכו': כשופט ע"מ למיקט. וכתיב בההוא דשוב אינו יכול להפר: קראי יתירי כתיבי. מדכתיב החרש יחריש כמה פעמים ס"מ (ג) כשותק ע"מ למיקט אינו מפר. ע"ג קראי כתיבי החרש יחריש וכי החריש לה הרי ג' מד כשותק ע"מ לקייס ומד ע"מ למיקט ומד בהקהס: יודע אני שיש נדרים. שמעע בהשהה שנדרה ולא הפר לה ומתר מכן יודע אני שיש נדר שהשה נודרת תמורה כמה שנדרה: אבל איני יודע שיש מפירין. דתפשר בהקנה לכך לא הפרתי לה: יפר. דכיון דלא הוה ידע שיש מפירין מאי ס"ל למיעבד נעשה כמי שלא שמע: אבל איני יודע שזה נדר. משום ונריך לנטלו: ר"מ אומר לא יפר. לכיון דידע דנדרה ויש מפירין כשמיעה בעלמא דמי ואינהי ליה למפר מעיקרא: וחכ"א יפר. עכשיו דכיון דלא ידע מתחלה דהאי נדר נריך הפרה כמי שהמע עכשיו דמי ולא לכתחלה:

הדרן עלך נערה המאורסה

[ד] **ואלו נדרים שהוא מפר דברים שיש בהן עינוי נפש.** כלכתיב לענות נפשכם ושבתון תשבתו (ויקרא טז):

[א] א"ר יוחנן משום ר' יוסי בן זמרא: שתיקה מבטלת ואין שתיקה מקיימת. [ב] קיים בלבו קיים הפר בלבו אינו מופר. קיים אין יכול להפר. הפר אינו יכול לקייס. קתני מיהת שהשתיקה מקיימת וכו'. נשתלין על ההקס. שהס קייס לה לנערה המאורסה כגיה או בעלה והלך הסני ונשמל על נדרה של זו ותמ"ר הלך זה שקייס ונשמל על הקמתו: ואין נשתלין על ההפר. שם הפר לה תחד מהן והלך תגיהו ונשמל על חלקו אין זה שהלה לפי שאין נשתלין על נדר שאינו נדר כגון זה שמופר במקצת הוי נדר ואין נדר: כשהוא אומר. למעלה היתנו כי החריש לה (ג) הוי כשותק וכו': כשופט ע"מ למיקט. וכתיב בההוא דשוב אינו יכול להפר: קראי יתירי כתיבי. מדכתיב החרש יחריש כמה פעמים ס"מ (ג) כשותק ע"מ למיקט אינו מפר. ע"ג קראי כתיבי החרש יחריש וכי החריש לה הרי ג' מד כשותק ע"מ לקייס ומד ע"מ למיקט ומד בהקהס: יודע אני שיש נדרים. שמעע בהשהה שנדרה ולא הפר לה ומתר מכן יודע אני שיש נדר שהשה נודרת תמורה כמה שנדרה: אבל איני יודע שיש מפירין. דתפשר בהקנה לכך לא הפרתי לה: יפר. דכיון דלא הוה ידע שיש מפירין מאי ס"ל למיעבד נעשה כמי שלא שמע: אבל איני יודע שזה נדר. משום ונריך לנטלו: ר"מ אומר לא יפר. לכיון דידע דנדרה ויש מפירין כשמיעה בעלמא דמי ואינהי ליה למפר מעיקרא: וחכ"א יפר. עכשיו דכיון דלא ידע מתחלה דהאי נדר נריך הפרה כמי שהמע עכשיו דמי ולא לכתחלה:

הדרן עלך נערה המאורסה

ואלו נדרים שהוא מפר. שהבעל מפר וכן האב מפר לבתו: **שיש בהן עינוי נפש.** מפרש בגמ' [ע"ב] דה"ק דמפר נמי דברים שבינו לבינה אלא דנקט הני לפי שהוא (סובר) מפר אותן לגמרי בין לעצמו בין לאחרים מה שאין כן בדברים שבינו לבינה שאין מפר לאחרים אלא לעצמו: **אם אינו אחראן.** בגמ' [ע"ב] מפרש היכי קאמרה: **אם אתקשט אם לא אתקשט.** קשוט הפנים כגון כחול ופקוס דבהא הוא דקבירא להו לרבנן דמפר משום נדרי עינוי נפש אבל קשוט של מטה אפי' רבנן מודו לרבי יוסי דאין אלו נדרי עינוי נפש אלא משום דברים שבינו לבינה. והכי גמי מוכח בגמ' דבקשוט פנים אמרי' דקאמר [פ:] דכוותיה דקתני אלא אתקשט בנפט בכולן הוא ואמר גמי מאן שמעת ליה דכחול ופקוס דברים שבינו לבינה הוי רבי יוסי דלומר דאילו לרבנן נדרי עינוי נפש הוו והיינו מתני' אבל קשוט שלמטה מדברים שבינו לבינה הוי והכי איתא בהדיא בפ' המדיר (כתובות עח.) גבי בעניות אלא נתן קלבה: אמר

[מנאי בשותק אתם הוה מלי] לשנויי בשותק ע"מ לקיים לאחר זמן ועדיין לא קיים בלבו, אלא תלמודא דמסיק הדבר מענין לקיים אלא קיימוה אתלה: ולוקים בשותק ע"מ לקיים. אבריימא מקשה דמצלים לרבות שותק ע"מ למיקט: **ראני יתירי בתיבי.** טוטפ, הקשה ממש מפיסה יקימנו, והחכם יחרים, כי החרם לא, אל בשותק לקייס, ואל בשותק לא יפר רבא. תע"ג לתיתותם ככר, ניחא לאתויי כל הני: **אמאי.** אינו יכול להפר מהתחיכה, תיהוי שתיקה שבת בשותק ע"מ למיקט, דהא הלא צריכן שהפר בשבת בשבת משום שהינו רוצה לזלזל בשבת בשותק ע"מ למיקט: **יודע אני שיש נדרים.** הגדה שנדרה שהוא נדר גמור: **אבל איני יודע שיש מפירין.** שביתי להפר: **יפר.** תפי' אתר כמה ימים, ולא אתרי' דהוי הקם כיון שנאמע זה כמה ימים ולא הפר, כיון שלא היה סבור שביתו להפר, ולא הוי שתיקה, ויוס שמעו קרינן ביה הנאמע: **יודע אני שיש מפירין.** שביתי להפר נדר עינוי נפש: **אבל איני יודע שזה נדר.** פי' זה נדר שנדרה על עינוי נפש: **ר"מ או"א לא יפר.** אתר ימים כשיודע לו שהנדר על עינוי נפש, הלא קרינן ביה שמעו והואיל והוא יודע שיש מפירין: **וחכמ"א או' יפר.** לשפיר הוי ביום שמעו כיון דלא ידע שהיא נדר [על עינוי נפש]: **ואמאי תהוי בשותק ע"מ למיקט.** ואתלי ר"מ לא יפר, אלא ס"מ בשותק ע"מ למיקט הוי שתיקה, ורבנן לא פליגי אלא אמר' ר"מ לא יפר, אלא ס"מ בשותק ע"מ למיקט הוי שתיקה ואפי' ר"מ לא פליג אלא אמר' אבל אינו יודע שהוא נדר אבל יודע שיש מפירין הוי שתיקה: **ואלו נדרים שהוא מפר.** אב או בעל: **שיש בהן עינוי נפש.** דכתיב כל נדר וכל שבועת איסר לענות נפש איסה יקימנו ואיסה יפרנו הלין לאלה כלליים בנפרה בין איש לאשתו בין אב לבתו מקום אב בעל מה בעל אינו אפר אלא נדרי עינוי נפש אף אב אינו אפר אלא נדרי עינוי נפש: **אם אתקשט אם לא אתקשט.** בגמ' מפרש היכי קאמרה:

ע א מיי' פי"ב מהלכות נדרים הל' יח סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סימן רלד סעיף כח:

עא ב ג מיי' שם פי"ג הל' יט סמג שם טוש"ע שם סעי' לח וסעיף מג:

[ד] מיי' שם הל' כ טוש"ע שם סעיף מנו:

עב ה מיי' שם פי"ב הל' יח סמג שם טוש"ע שם סעיף כח:

א ו מיי' פי"ב מהל' נדרים הל' ז סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סימן רלד סעיף נה:

ב ז מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעיף נו:

תורה אור השלם

1. וְאִם הַחָרֵשׁ יְחָרְשׁ לָהּ אִישָׁהּ מִיּוֹם אֶל יוֹם וְהֵקִים אֵת כָּל נִדְרֵיהָ אוֹ אֵת כָּל אֱסָרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ הֵקִים אֹתָם כִּי הֶחֱרִשׁ לָהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ: במדבר ל טו

גליון הש"ס

גמ' קיים בלבו קיים. עיין לקמן דף פו ע"ב בהר"ן ד"ה הפר בו' ומינה דכל שקיים בלבו. ק"ל הא קי"ל לקמן דדברים שבלב לא הוו דברים מ"מ היכא דמכרח ומכוון כהיכא דמנכרא ומגלי לכל הוי דברים ק"ל מה לחיש דבשתק כל יום השמיעה למו דאין דמוכח שהוא רוצה בקיומו של נדר ומגלי גמ כוונתו מש"ה הוי קיום אבל בקיים בלבו אינו גלוי לכל דברים שבלב אלא בשבת לכל הוי דברים ק"ל מהרי"ט בהר"ן ד"ה נשתלין. ועיין רמב"ן ס"פ נערה המאורסה ותוס' כתובות לקמן דף עח ע"ב ד"ה אבל אבל הכא:

תוספות

הפר בלבו אינו מופר. שהלשון מכאיס שיוצא מהפה כפה. ומקשה לעיל (עז:) תני דב"ה מר' מבטל בלבו, ומתי דפריש' לעיל (שם ד"ה וכ"ה) דמיירי בשותר לה טלי ומבלי ניחא: **קיים אינו יכול להפר.** מסו' דכתי' (במדבר ל) אישה יקימנו כיון שקיימו מקויים הפר אינו יכול לקיים. שכבר בטל. והך פיפא שוה כיון דהקמה כיון דהפרה, ומגד גרדא לעיל נקטיה: **והחריש לה ביום שמעו בשותק ע"מ לקיים הכתוב מדבר.** תימה למוהי דבעו שמעון נ"ע, דהכא משמע דשותק ע"מ לקיים הוי שתיקה כגירסת ולא קיים בלבו, ועיל פריך היינו קיים בלבו, ויש [לומר] לעיל דשאי בשותק ע"מ לקיים ס"ד שתיכף שקיים בלבו, ולכך פריך היינו [קיים בלבו], אבל שותק ע"מ לקיים הכא היינו שותק ממש, ועיל כי

שהשתיקה מקיימת. כל שהתק כל יום שמיעה: **קיים בלבו קיים.** שתין לריך להולית בשפתיו: **הפר בלבו אינו מופר עד שיוציא בשפתיו.** ונראה בעיני דילפינן לה משתיקה דיום שמעו שהיא מקיימת דטעמא מאי משום דכיון שעבר יום שמיעה ולא הפר גלי דעתיה שהוא רולה בקיומו של נדר אלמא כל שבלבו לקיימו סגי אלא דיהיב ליה רחמנא כל היום יומא להפרה משום דעד דערבא שמשא לא מוכח מידי שיהא רולה לקיים דלמא בתר הכי מפר לה כיון דבתר דעתיה בלחוד מזלינן. ומיהא הכל שקיים בלבו קיים לגלתר דהוה ליה כאילו עבר יום שמיעה. וכי תמרינן הכא הפר בלבו אין הפר דווקא אלא אפילו אלא תמר לה טלי אבלי אבל היכא דאמר לה הכי סגי וכדכתיבנא לעיל (לף עד:): **קיים אין יכול להפר הפר אין יכול לקיים.** להא מילתא לא ממירא הקמה מהפרה ולא הפרה מהקמה ולאו משום תומר נקטינהו אלא כיון דאמעינן דיני הקמה והפרה מני הא נמי בהדייהו: **מאי לאו כשופט על מנת למיקט.** ופ"ה קתני שהשתיקה מקיימת כל שעבר יום שמיעה: **לא כשופט על מנת לקיים.** שיהא הנדר מקויים מעתה: **תומר בהפר מנגן.** לאו דוקא מנגן להא לא בעי אלא שאי ניהו אותו תומר של הפרה: **נשתלין על ההקס.** שהס הקיס יכול ליעשל עליו (ב) בשותו יום שמיעה ויכול להפר בו ביום: **ואין נשתלין על ההפר.** שהס הפר שוב אינו יכול ליעשל לבטל אותה ההפרה: **כשהוא אומר כי החריש לה כשופט ע"מ לקיים.** ע"מ לקיים לאחי"ן שלעתו שיתקיים כשיעבור יום שמיעה שהל אין לעתו שיהא מקויים בשתיקה זו דאי הכי היכי מלי מפר בכל יום שמיעה ולא דמי לאותה ע"מ לקיים להכא להנהו שותק של מנת לקיים לעיל: **קראי יתירי כתיבי.** תלתא קראי כתיבי החרש יחריש לה הא תלתא: **מאיר רבא** נדרה עם חשבה מפר שהלה עד שלא חשבה שאם לא הפר וחשבה אינו יכול להפר אמאי להוי כשותק על מנת למיקט תיובתא מתיב רב אשי (ג) יודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפירין יפר יודע אני יודע שזה נדר ר"מ אומר לא יפר וחכמים אומרים יפר ואמאי ליהוי בשותק על מנת למיקט תיובתא:

הדרן עלך נערה המאורסה

(ה) **ואלו** נדרים שהוא מפר דברים שיש בהן עינוי נפש אם ארחיץ ואם לא ארחיץ אם אתקשט ואם לא אתקשט אמר

מסורת הש"ס

(ה) לעיל פט., ב) לעיל עז:, ג) לקמן פז:, ד) כתובות עח.,

הגהות הב"ח

(ה) גמ' ל"ר יוחנן ב"ב עי' לעיל דף פט: (ב) רש"י ד"ה כשהוא אומר וכו' לה הרי בשותק: (ג) ד"ה קראי יתירי וכו' דבשותק ע"מ למיקט נמי קאמר קרא אלמא בשותק ע"מ למיקט אינו מיפר:

מוסף רש"י

שאם לא הפר וחשבה אינו יכול להפר. משמתמך שתין הפרת נדרים אלא לאותו יום שנאמר, ומשתמכה כאר נכנס יום אתר (לעיל עז:). יודע אני שיש נדרים. שאתם יכול לנדור, אבל איני יודע שיש מפירין. שאום אתם בעולם יכול להפר נדר, ואתר כן נודע לו שהפרה מועלת, יפר. לה לאתר זמן כשנודע שיכול להפר, דכיון דלא היה יודע שיכול להפר מעיקרא, לא קרינן ביה ביום שמעו אלא השמע בשותק לאותו יום שנודע לו שיכול להפר לה (לקמן פז:). יודע אני שיש מפירין. שהפרה מועלת לנדר, אבל איני יודע שזה נדר. גמור, ומנגע ולא הפר בו ביום, ר"מ אומר לא יפר. לאתר זמן כשנודע לו שנדר הוא ולריך והואיל והוא יודע בעיני הפרה, להואיל והוא יודע בעיני הפרה ולא הפר פוטע הוא, מ"מ לי נדר הוא שפיר עביד דמפר, לי לאו נדר הוא מאי אילטרא מפר, ואילטרא מקלת שמיעה ככל שמיעה, וחכמים אומרים יפר. הואיל ולא הוכיר הדבר, ומע"ג דאילטרא מקלת שמיעה אינה ככל שמיעה. מכמיס דמקמיתין היינו ר' יהודה (שם).

הדרן עלך נערה המאורסה

אם ארחיץ ואם לא ארחיץ. (לקמן) מפרש לה דאמרה אילטרא דנפש לאילטרא אלא אם אתקשט, ואילטרא אם אתקשט, אם לא אתקשט. קשוט של פנים, אם לא אתקשט, אם בשותה אלא אתקשט (כתובות נא.). אם אתקשט. קשוט של אותו מקום, דהיינו גילוח שער (ראב"ה בשמו).

פירוש הרא"ש

קיים בלבו קיים הפר בלבו אינו מופר. כי לריך שיוליא הפרה בפיו אבל אם אמר בלבו קיים ליכי שוב אין לו לאסור להפר והא דאמרי ב"ש לעיל שמבטל בלבו מ"מ דפרסינן דקאי אטלי ואבלי ניחא והכ"ע ממ"ן פי' הפר בלבו היינו שהפר בלבו שיהא מופר אבל לא אמר בלבו מופר ליכי והוילך לפרש לפירושו קיים בלבו קיים שתשב בלבו ושתק כל היום ומילתא דפשיטא היא דאפילו אתר אתה קיים כ"ש שתק לקיים אלא אגב דצבי למימר הפר בלבו אינו מופר ואין יכול להפר דמשמע מיד שקיימו הוי מקויים וכן אישה יפירנו מיד הוי מופר: היינו קיים בלבו. ס"ד דמ"ש לקיים היינו שאתר בלבו קיים ליכי והוה מלי לשנויי בשותק ע"מ לקיים קאמינא אלא אפילו אתר אתה קיים לי אי נמי היינו דקאי' בשותק אתם בשותק ע"מ לקיים קרו ליה אתם לגבי כלפי היכא דאמר בלבו קיים ליכי: ולוקי הא בשותק ע"מ לקיים והא בשותק אתם. אבריימא קא פריך היך ליתכ אלא אי אתה בשותק ע"מ למיקט. אם נדרה עם חשבה ולא הניח בפיו כאילו שתק ואתר ואמאי ליהוי בשותק ע"מ למיקט. אם נדרה עם חשבה ולא הפרה אי נמי בשותק אתם בשותק ע"מ לקיים